

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 290/2012-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. februára 2013 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. J. B., likvidátora spoločnosti O., spol. s r. o. v dodatočnej likvidácii, B., zastúpeného advokátkou JUDr. A. Ch., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 6 K 1/2012 z 28. februára 2012 a takto

r o z h o d o l :

Základné právo JUDr. J. B., likvidátora spoločnosti O., spol. s r. o. v dodatočnej likvidácii, na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivý súdny proces zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 6 K 1/2012 z 28. februára 2012 **p o r u š e n é n e b o l o .**

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. apríla 2012 doručená sťažnosť JUDr. J. B., likvidátora spoločnosti O., spol. s r. o. v dodatočnej likvidácii (ďalej len sťažovateľ), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 6 K 1/2012 z 28. februára 2012.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že uznesením okresného súdu sp. zn. 33 Exre 1559/05 z 22. februára 2006 bola nariadená dodatočná likvidácia spoločnosti O., spol. s r. o. (ďalej len „dlžník“) a súčasne týmto uznesením bol sťažovateľ vymenovaný do funkcie likvidátora dlžníka. Sťažovateľ zistil, že dlžník má viacero veriteľov a nie je schopný po dlhší čas plniť svoje splatné záväzky; teda že je platobne neschopný, ako aj predĺžený. Sťažovateľ podal preto 4. januára 2012 návrh na vyhlásenie konkurzu na majetok likvidovaného dlžníka. Okresný súd uznesením sp. zn. 6 K 1/2012 z 20. januára 2012 vyzval sťažovateľa, aby návrh na vyhlásenie konkurzu doplnil o poslednú riadnu individuálnu účtovnú závierku. Sťažovateľ na základe tejto výzvy okresného súdu predložil „... poslednú riadnu individuálnu účtovnú závierku dlžníka ku dňu 31.12.2002, pozostávajúcu z:

- súvahy v plnom rozsahu ku dňu 31.12.2002,
- výkaz ziskov a strát v plnom rozsahu ku dňu 31.12.2002,

v rozsahu, v akom boli založené v súdnom spise Okresného súdu Bratislava I. spis. zn. Zsro 4000/03“.

Okresný súd následne po doplnení návrhu sťažovateľom napadnutým uznesením sp. zn. 6 K 1/2012 z 28. februára 2012 návrh na vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka odmietol s odôvodnením, že sťažovateľom predloženú riadnu individuálnu účtovnú závierku dlžníka „... nemožno považovať za riadnu...“.

3. Sťažnosťou podanou ústavnému súdu sťažovateľ namieta nepreskúmateľnosť, neodôvodnenosť, a tým aj arbitrárnosť napadnutého uznesenia okresného súdu sp. zn. 6 K 1/2012 z 28. februára 2012 z dôvodu ním tvrdenej absencie odôvodnenia myšlienkových pochodov okresného súdu vo vzťahu k požadovaným náležitostiam riadnej individuálnej účtovnej závierky dlžníka. V tejto súvislosti sťažovateľ v sťažnosti tiež uviedol:

„Z napadnutého rozhodnutia nie je zrejmé, a to hlavne do budúcnosti, ako má vyzeráť účtovná závierka, aby mohol likvidátor znovu podať návrh na vyhlásenie konkurzu, ktorý by splňal požiadavky súdu (zvlášť z dôvodu, že likvidátor inými písomnosťami nedisponuje).“

4. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva sťažovateľa na spravodlivý súdny proces zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu z 28. februára 2012, zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu, vec mu vrátil na ďalšie konanie a priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia advokátkou.

II.

5. Ústavný súd uznesením z 13. júna 2012 prijal sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril 5. septembra 2012 k sťažnosti prostredníctvom podpredsedníčky, ktorá uviedla, že povinnosť sťažovateľa predložiť spolu s návrhom na vyhlásenie konkurzu aj poslednú riadnu individuálnu účtovnú závierku spolu

s mimoriadnou individuálnou účtovnou závierkou, ak bola vyhotovená neskôr ako posledná riadna individuálna účtovná závierka, vyplýva priamo z § 12 ods. 4 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“). Spôsob vyhotovenia účtovnej závierky je upravený v § 17 ods. 3 zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov. Preto zo strany okresného súdu išlo o požiadavku, ktorá by nemala oporu v zákone, a likvidátor „... je v zmysle zákona povinný obstarat' účtovné doklady spoločnosti a súd nemôže prihliadať na tú skutočnosť, že likvidátor danými dokladmi nedisponuje“.

Podpredsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení a právna zástupkyňa sťažovateľa v písomnom vyjadrení z 5. septembra 2012 ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, preto ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, keďže od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

6. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom

zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

7. Podstata sťažnosti sa týka nedostatočného odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu vo vzťahu k požiadavke na predloženie riadnej individuálnej účtovnej závierky dlžníka, ako súčasť návrhu na vyhlásenie konkurzu. Okresný súd uznesením z 20. januára 2012 vyzval sťažovateľa, aby návrh doplnil o poslednú riadnu individuálnu účtovnú závierku dlžníka. Sťažovateľ v podaní z 10. februára 2012 na základe toho predložil individuálnu účtovnú závierku dlžníka vyhotovenú k 31. decembru 2002, pretože iné doklady nemal k dispozícii resp. o nich nemal vedomosť. Zároveň uviedol, že dlžník bol 3. augusta 2004 z obchodného registra vymazaný, preto on ako likvidátor nevie posúdiť, či ide o požadované listiny.

Podľa § 11 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii návrh na vyhlásenie konkurzu sa podáva na príslušnom súde. Návrh na vyhlásenie konkurzu je oprávnený podať dlžník, veriteľ, v mene dlžníka likvidátor alebo iná osoba, ak to ustanovuje tento zákon.

Podľa § 11 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii dlžník v úpadku je povinný podať návrh na vyhlásenie konkurzu do 30 dní, od kedy sa dozvedel alebo sa pri zachovaní odbornej starostlivosti mohol dozvedieť o svojom úpadku. Túto povinnosť v mene dlžníka má rovnako štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu dlžníka, likvidátor dlžníka a zákonný zástupca dlžníka.

Podľa § 12 ods. 4 zákona o konkurze a reštrukturalizácii ak návrh na vyhlásenie konkurzu podáva dlžník, k návrhu je povinný pripojiť... Ak dlžník účtuje podľa osobitného predpisu, k návrhu je povinný pripojiť aj poslednú riadnu individuálnu účtovnú závierku spolu s mimoriadnou individuálnou účtovnou závierkou, ak bola vyhotovená neskôr ako posledná riadna individuálna účtovná závierka; ak bola individuálna účtovná závierka predmetom overovania audítorom, k návrhu je povinný pripojiť aj správu audítora.

Podľa § 75a Obchodného zákonníka ak bola spoločnosť vymazaná z obchodného registra a ak sa zistí ďalší majetok spoločnosti, rozhodne súd na návrh štátneho orgánu, bývalého štatutárneho orgánu, jeho člena alebo spoločníka, veriteľa, dlžníka alebo z vlastného podnetu o dodatočnej likvidácii majetku bývalej spoločnosti a vymenuje likvidátora. Na dodatočnú likvidáciu sa primerane použijú ustanovenia o likvidácii.

Podľa § 72 ods. 1 Obchodného zákonníka likvidátor robí v mene spoločnosti len úkony smerujúce k likvidácii spoločnosti. Pri výkone tejto pôsobnosti plní záväzky spoločnosti, uplatňuje pohľadávky a prijíma plnenia, zastupuje spoločnosť pred súdmi a inými orgánmi, uzaviera zmiery a dohody o zmene a zániku práv a záväzkov.

8. Likvidácia vo svojej podstate predstavuje vyporiadanie majetkových vzťahov zanikajúceho subjektu – právnickej osoby. S likvidáciou je spojený celý komplex ekonomických a právnych vzťahov smerujúcich k definitívnemu urovnaniu majetkových a právnych pomerov likvidovaného subjektu. Likvidáciu uskutočňuje likvidátor, ktorý však vykonáva úkony v mene likvidovaného subjektu. Ustanovením likvidátora do funkcie prechádza na neho pôsobnosť štatutárneho orgánu konať v mene spoločnosti; likvidátor však robí v mene spoločnosti iba úkony smerujúce k likvidácii spoločnosti (§ 72 ods. 1 Obchodného zákonníka). Za takejto situácie spoločnosť ani nemôže podať sama na seba ako dlžník návrh na vyhlásenie konkurzu, pretože pôsobnosť štatutárneho orgánu už prešla na likvidátora spoločnosti. Likvidátor je preto nepochybne oprávnený, resp. povinný podať návrh na vyhlásenie konkurzu na likvidovanú spoločnosť. Likvidátor však podáva takýto návrh v mene dlžníka. Táto skutočnosť vyplýva jednak z ustanovenia § 11 ods. 1 druhej vety zákona o konkurze a reštrukturalizácii (návrh na vyhlásenie konkurzu je oprávnený podať... v mene dlžníka likvidátor, pozn.), ale aj z 11 ods. 2 druhej vety zákona o konkurze a reštrukturalizácii (... túto povinnosť v mene dlžníka má rovnako... likvidátor dlžníka, pozn.). Tento záver potvrdzujú aj ďalšie ustanovenia zákona o konkurze a reštrukturalizácii, v ktorých je priebeh konania podmienený tým, či návrh na vyhlásenie konkurzu podáva veriteľ alebo dlžník, no nie likvidátor dlžníka. Konkrétne § 12 zákona o konkurze a reštrukturalizácii rozlišuje náležitosti návrhu na vyhlásenie konkurzu v závislosti od toho, či návrh na vyhlásenie konkurzu podal veriteľ alebo dlžník. Tiež v § 18 a § 19 zákon

o konkurze a reštrukturalizácii upravuje postup súdu pri vyhlásení konkurzu na základe návrhu dlžníka alebo veriteľa. Preto, aj keď je likvidátor oprávnený podať návrh na vyhlásenie konkurzu, koná však v mene a na účet dlžníka, z čoho vyplýva, že takýto úkon je úkonom dlžníka.

9. Sťažovateľ v sťažnosti vyčíta, že z napadnutého uznesenia okresného súdu nie je zrejmé, aké má mať vlastne účtovná závierka náležitosti, aby sťažovateľ ako likvidátor mohol opäť podať návrh na vyhlásenie konkurzu na dlžníka. Tým mal okresný súd porušiť sťažovateľovo základné právo na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd upriamuje pozornosť sťažovateľa na skutočnosť, že návrh na vyhlásenie konkurzu podával sťažovateľ ako likvidátor v mene dlžníka (§ 11 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii). Vymenovaním do funkcie likvidátora nadobudol sťažovateľ oprávnenie vykonávať v mene dlžníka úkony smerujúce k likvidácii dlžníka. Táto skutočnosť vyplýva z už citovanej zákonnej úpravy, ale tiež nepochybne aj z výpisu z obchodného registra dlžníka. V súvislosti s výkonom funkcie likvidátora bol sťažovateľ aj oprávnený podať návrh na vyhlásenie konkurzu na dlžníka. Tento návrh však podával v mene dlžníka. Preto prípadné nedostatočné odôvodnenie napadnutého uznesenia, ktorým okresný súd odmietol návrh sťažovateľa ako likvidátora, nemohlo porušiť sťažovateľovo základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľ sa podanou sťažnosťou nedomáhal ochrany svojho základného práva, resp. práva, ale ochrany práv iného subjektu, v danom prípade práv dlžníka. Ako však vyplýva z čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, teda nie práv iného subjektu.

10. Z týchto dôvodov ústavný súd rozhodol tak, že napadnutým uznesením okresného súdu nedošlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a ani jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

11. Ústavný súd však považuje za potrebné poukázať na skutočnosť, že aj keď bol sťažovateľ vymenovaný do funkcie likvidátora súčasne s nariadením dodatočnej likvidácie dlžníka ešte v roku 2006, návrh na vyhlásenie konkurzu na dlžníka podal až v roku 2012. V okolnostiach daného prípadu bola nariadená dodatočná likvidácia dlžníka, ktorý bol vymazaný z obchodného registra v roku 2004. Likvidátor je povinný podať návrh vyhlásenie konkurzu bez zbytočného odkladu po zistení úpadku dlžníka. Táto povinnosť likvidátora vyplýva z ustanovenia § 72 ods. 2 Obchodného zákonníka, ako aj § 11 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii. V návrhu na vyhlásenie konkurzu sťažovateľ ako likvidátor uviedol zistenie, že dlžník má viacero veriteľov a dlhší čas nie je schopný plniť svoje splatné záväzky. Podľa názoru ústavného súdu pri starostlivom plnení funkcie likvidátora mohol sťažovateľ tieto skutočnosti zistiť a návrh podať podstatne skôr. Tým sa sťažovateľ mohol vyhnúť problémom so zabezpečením účtovných dokladov potrebných k návrhu na vyhlásenie konkurzu, na ktoré tiež v sťažnosti poukazoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. februára 2013